СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 65. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 5-го квітня 1944. No. 65. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, April 5, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СУД ПРИЗНАЄ НІҐРАМ ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ ПРИ ПРАВИБОРАХ В ТЕКСАС

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд Злучених Держав видав рішення, що при демократичних правиборах у стейті Тексас ніґрам не можна відмовити права голосування. Це рішення, на перший погляд дивне, має далекосягле значіння. У південних стейтах заіснував стан, що ніґри не виконують права голосування, хоч конституція признає кожному громадянинови рівне право. У деяких стейтах є ще спеціяльний податок для тих, що хочуть голосувати. Подавляюча більшість білого населення, яке виконує право голосування, йде сліпо за Демократичною Партією. У стейті Тексас демократи відмовили права голосування ніґрам при правиборах, коли то настановляється партійних кандидатів. Перед виборами в 1940. р. ніґер Лоні Е. Смит заплатив податок від голосування, але йому не дозволила виборча комісія голосувати при демократичних правиборах. Він відкликався до Найвищого Суду Злучених Держав і переміг. Оце рішення є засадниче і тому панує опінія, що воно буде приноровлене до всіх південних стейтів. Рішення викликало велике потрясення серед демократичних членів конгресу.

ПОНАД МІЛЮН ВОЯКІВ ЗВІЛЬНЕНО З АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Від 1.. грудня 1944. р. до 31. січня 1944. р. команда армії звільнила 1,058,000 вояків, що брали участь в чинній службі. Зпоміж них звільнено 196,000 тому, що перейшли 38 літ життя, 648,000 виказали свою неспосібність фізичну або умову, а інші відійшли тому, що вони були потрібні в важних воєнних підприємствах, не мали відповідних літ, або мали якісь інші недомагання.

ЗМЕНШЕНО ПРОДУКЦІЮ ВЗУТТЯ ДЛЯ ЦИВІЛІВ.

ВАШИНГТОН. — На 1944. рік буде вироблених лише 314,000,000 пар взуття, замісць 360,000,000 пар, якое було досі кожного року. Також призначено шкіру на підзолювання лише 135,000,000 пар замісць на 150,000,000. Причиною цього є це, що нестає шкіри для вжитку цивільного населення; її спотребове військова команда. Це виявило Бюро Цивільних Потреб при Бюрі Воєнної Продукції.

АМЕРИКАНСЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА ЯК ЗАПОРУКА МИРУ.

НЮ ЙОРК. — При кінці біжучого року Злучені Держави будуть мати могутню морську і повітряну армаду, яка буде рівна силі всіх інших фльот у світі разом. Таке виявив підсекретар фльоти Джеймс В. Форестел вчасі бенкету Клюбу Банкирів. Будівельна програма нашої фльоти почалася в р. 1940. і зросла на 12,000 відсотків. Разом вона матиме 28,000 боєвих літаків і 581 боєвих кораблів ще в 1944. році. Форестел згадав, що ще в 1939. р. Америка мала лише 238 не дуже придатних боєвих літаків, а їх число зросло до 245 в 1940. р. Від тоді почалася гарячкова розбудова наших морських і повітряних сил, яка довела до теперішнього стану. Форестел домагається затримання такого стану ще й після перемоги, щоб при допомозі такої фльоти зберегти світовий мир.

ВИЛКІ ОСТЕРІГАЄ СВОЮ ПАРТІЮ ПЕРЕД ПОТАЙНОЮ НОМІНАЦІЄЮ.

ҐРЕНД АЙЛЕНД (Небраска). — У своїх промовах перед републиканськими правиборами Вендел Вилкі остеріґав Републиканську Партію, щоб її делегати на конвенції в Шікаґу не повторили такої самої помилки, як у 1920. р., коли то перевели тайну постанову, щоб поставити кандидатом на президента Ворена Ґ. Гардинга, а йому ухвалили опісля плятформу, яку йому було важко виконати. Колиб тепер повторилася подібна історія, Републиканська Партія наражена буде на певну поразку, за словами Вилкія.

ПОМЕРЛИ ВІД ОТРУЇ З ХАРЧОВИХ БЛЯШАНОК.

НЮ РОШЕЛ (Ню Йорк). — 80-літня Флоренс Чіяпарі і її 54-літня донька Ровз Ляперо померли в Ню Рошел Госпитал внаслідок зажиття отрути Ботулізму, яка розвивається в бляшанках презервованих харчів, приладжених звичайно дома у невідповідний спосіб. Лікар ствердив, що вони наїлися зеленої фасолі, запрезервованої в бляшанках. Минулого року померло двоє людей в подібний спосіб, коли зїли презервований „еґплент".

ПОМЕРЛА КИЇВЛЯНКА В 106. РОЦІ ЖИТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Хая Кальницька, що від 1931. р. найшла приміщення в жидівським Домі Старців у Брукліні, померла в 106. році життя. Вона походила з Києва, де її чоловік був торговцем жемчугами. Хая зберегла свіжий ум та активність до самої смерти.

Резиґнація советського урядовця і його заява про „дволичні" советські політичні маневри

НЮ ЙОРК. — У нюйорських часописах появилася оповістка Віктора Кравченка, що досі був високим урядовцем в Советській Комісії Купівлі у Вашингтоні, про його резиґнацію зо служби і про причини такого кроку. В оповістці сказано:

„Оцим повідомляю, що я резиґную з мого становища в Советськім уряді після 22 літ діяльної служби на різних відповідальних постах в уряді. Для вияснення мого кроку я подаю такі причини". Далі йде подрібне вичислення тих причин, які в скороченню представляються так: Довгі літа слідив Кравченко за політикою Советів в її різних стадіях, котрі були для нього обурюючими і застрашаючими. Тепер він довше мовчати не може і серед воєнного положення виявить хоч засадничу політику советського уряду, а саме цю політику, яка має вплив на війну і на надії всіх народів на новий світовий лад і відбудову. Кравченко каже, що не може довше підтримувати дволичні політичні маневри. Ці маневри виказують перед світом, що советський уряд хоче співпраці з демократичними краями, а надіді йде по лінії своєї власної скритої політики, щоб осягнути ціли, незгідні з тими заявами, які перед світом голосить. Опісля Кравченко вичислює ті „маневри", а ними є: Позірне розвязання Комуністичного Інтернаціоналу, хоч надіді Москва підтримує комуністів в різних краях; слово „демократія" вживається в Москві лише як підступ, хоч тепер розвинувся там нового покрою націоналізм для закриття правдивих цілей Советів; для таких цілей служить теж покликання до життя Все-словянського Комітету в Москві і Союзу Польських Патріотів; советська політика на Балкані і в Чехословаччині представлена перед світом як гарантія добробуту і співпраці, а в дійсности вона має що іншого на думці; урядово Совети проголосили бажання встановити демократичний лад в Австрії й інших краях, а не проголошено лише на те, щоб приноровити себе позірно до бажань Аліянтів, а по правді підпомагати там комунізм, послушний розказам з Кремлю; дійсні пляни советського уряду не відповідають бажанням та надіям російського населення; перед світом совети удають демократію, а дома не перевели ні однієї постанови для освободження народу; там дальше панує неволя, шпигунство й невисказані насильства тайної поліції, при помочи якої уряд панує всевладно над народами Росії; надії, привязувані населенням Росії до вислідів цієї війни, завели цей нарід цілковито. Війна ще не скінчилася, а уряд вже приготовляє нове покоління до нової війни, а це не показує на тривкий мир, про який говорять Совети.

Кравченко відтверто домагається свободи для народів Росії, такої, яка є в Америці і яка заповіджена в Атлянтійському Чартері; каже, що він свідомий переслідування, на яке вебе виставляє, і тому віддає себе під охорону публичної опінії Злучених Держав.

Фінський парлямент не спішиться з миром

ЛОНДОН. — Фінський парлямент зїхався на сесію, але видно не на те, аби розглянути нову російську мирову пропозицію, бо цеї справи зовсім не порушував. Супроти цього в шведській пресі панує щодо мира наскрізь песимістичний настрій. На всякий випадок справа буде відай відложена аж до по-великодної сесії.

До того фінські ґазети пишуть, що нові російські мирові пропозиції властиво не роблять фінам ніякого уступства.

ГОЛ ПРО ЗАЯВУ МОЛОТОВА ПРО РУМУНІЮ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол приняв заяву Вячеслава Молотова, зроблену зприводу переходу російських військ через румунську границю на ріці Пруті, як добровільну заяву, котрої суть лежить у тому, що червона армія думає передовсім за перемогу над ворогом. На думку Гола, заява Молотова переконує румунів, що їх інтереси лежать у співпраці не з німцями, але з Аліянтами.

У БРИТАНІЇ ВДВОЛЕНІ ЗО ЗАЯВИ МОЛОТОВА

ЛОНДОН. — Заява Молотова, що червона армія не на те вступає на румунську територію, аби займити для Росії румунські краї або переміняти суспільний устрій Румунії, стрінулася в британській пресі з добрими відкликами. Ґазети добачують в цій заяві доказ, що Атлянтійський Чартер ще далі обовязує Аліянтів.

Урядники видять у заяві Молотова поважний удар для німецької пропаґанди, що мовляв Росія має широкі наміри щодо окупації й комунізації окупованих країв. Вони вважають цю заяву теж ударом для ворожої пропаґанди, що, мовляв, як тільки російські війська стануть на границях держав Осі, вони задержаться та зроблять з німцями серпаратний мир.

АМЕРИКА ПЕРЕПРОШУЄ ШВАЙЦАРІЮ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол висказав публично глибокий жаль зприводу випадкового бомбардування швайцарського міста Шафгавзена американськими бомбовиками та запевнив, що Америка дасть належне відшкодовання, яке тільки у людських умовинах можливе. Рівночасно він дав запевнення, що того роду випадок не повториться.

Тимчасом зо Швайцаірї доносять, що число людей, які внаслідок випадку втратили життя, дійшло до 48. Ранених є 70. Можливо, що під руїнами розбитих домів найдеться ще більше жертв. Німецька пропаґанда використовує помилку з усеї сили для витворення протиамериканських настроїв серед тих швайцарців, що говорять німецькою мовою.

НОВО-ЗЕЛЯНДЦІ НА ОСТРОВІ ҐРІН.—Вояків щойно висаджено на цей важний пункт, що лежить усего 140 миль від важної японської бази Рабаву.

РОСІЯНИ НАСТУПАЮТЬ НА ЛЬВІВ

ЛОНДОН. — Червона армія врізалася вже глибоко в румунську територію й, занявши 15 місцевостей, підійшла до важного румунського міста Ясів. Вона всадовилася поза Прутом на добре в двох місцях.

Далі на північ совєтські війська наперли від Кишинева на захід на 28 миль. Вони підсунулися теж поважно до Львова. Відділи червоної армії, що оперують з Волині, добули повітові міста Горохів і Берестечко, а в Львівщині Лопатин та коло 80 місцевостей, у тому числі: Вільхівку, Звиняч, Скобельку, Холонів, Боремиль, Перемиль, Барилів, Смшів, Щуровичі, Завидче, Куликів, Немилів, Станіславчих, Пніковицю, Боратин і Пониkву.

Дальший комунікат червоної армії говорить про завзяті бої на вулицях міста Скали. Завзяті бої йдуть теж довкола Одеси, котру червона армія старається обійти з усіх сторін сухозему. На Криму помагають червоній армії кримські партизани.

ВІДСТУПАЮЧІ НІМЦІ ЛЮТУЮТЬ.

За донесенням Польської Телеграфічної Аґенції, Ґестапо розвело страшенний терор у всіх тих краях, котрі німецька армія збирається здавати. По всіх східних повітах перед воєнної Польщі німці розстрілюють денно багато поляків.

У повіті Вовковиск за останній тиждень німці розстріляли 260 поляків, обвинувачених за підземну акцію. Між жертвами є всі члени 5 родин. Там теж поставлено двох поляків під розстріл за те, що вони помагали жидам при втечі.

У Львові стрінула такаж доля 133 польських закладників. У Старосільцях розстріляно 250 поляків, між ними всіх священиків, учителів і крамарів. У Вроценю, у Білосточчині, розстріляно посадника міста й його заступника за те, що вони подали німцям фальшиво число осіб, здібних до праці для німців.

АМЕРИКАНСЬКІ РЕЙДИ НА БУДАПЕШТ.

ЛОНДОН. — Велика сила важких американських бомбовиків, що мають свої бази в Італії, вдарили по Будапешті два рази за добу.

Рейди були певно важким моральним ударом по мадярській столиці, від котрої червона армія находиться всего на 250 миль. Рейдери націлювалися головно на залізничі двірці та місцеві фабрики літаків. Рейди були певно розчислені на поміч червоній армії, котра станула вже під Тартарівським провалом у Карпатах.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ ЗБОМБАРДУВАЛИ „ТІРПІЦА"

ЛОНДОН. — Британські літаки поцілили кількома великими бомбами німецький воєнний корабель „Тірпіц", найбільший з німецької воєнної фльоти, котрий стоїть на котвиці у норвезькім фйорді Алтен коло Північного Роґа.

Короткий комунікат про рейд не каже, з якої бази походили рейдери. З того, що комунікат видала адміраліція, можна вносити, що вони вилетіли з літаковозів британської воєнної фльоти.

НІМЕЦЬКІ АТАКИ ПІД РИМОМ НЕ ВДАЮТЬСЯ.

НЕАПОЛЬ. — Німецькі війська пробували знову проломатися через аліянтські лінії під Римом. Вони перевели важку атаку на позиції коло Анція, але аліянти відбили атаку з важкими втратами для ворога.

І ПОЛЯКИ ВОЮЮТЬ В ІТАЛІЇ.

С. Л. Сулцберґер, воєнний кореспондент „Ню Йорк Таймсу" подає, що на одному секторі аліянтської лінії в італійських горах Апенінах стоять польські війська, що колись були зорганізовані в советському союзі, а потім були випущені до Ірану.

Вони мають узброєння й мундури від британців і носять на раменах відзнаки своїх дивізій, що символізують карпатські гори й жубрів біловіської пущі. Вони люблять співати про польського генерала Домбровського, що за Наполеона зорганізував польські леґіони в Італії й надіявся визволити Польщу.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШОЇ ПОМОЧІ ВІД БОЛГАРІЇ.

Шведська преса подає, що німецький уряд поставив болгарському урядови нові домагання більшої допомоги для воєнного зусилля Осі.

За одним донесенням, німці зажадали, аби Болгарія допустила перевіз 200,000 ранених німецьких вояків з румунських до болгарських шпиталів, та дозволила румунським кораблям, що евакують німців з Криму, заїхати до болгарського порту Константи.

За донесеннями до шведських ґазет, у Болгарії панує сильне напруження, бо болгари не симпатизують з німецьким воєнним зусиллям.

ЯПОНЦІ ПЕРЕТЯЛИ ЛІНІЮ ДОСТАВ У БУРМІ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Японські інвазійні війська перерізали дороги, котрими йдуть достави воєнних матеріялів до великої аліянтської бази Імфалу, столиці держави Маніпуру в східній Індії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Ще одна російська несподіванка

Росія немовби завзялася чудувати світ різними несподіваними посуненнями. Одним з перших, хоча не першим, була відома заява про відношення советів до релігії й церкви. Ще світ не очунявся з дива, ще не зрозумів її якслід, а тут уже прийшла заява про розвязання третього інтернаціоналу, себто про закинення заходів організувати по всему світі комуністичні партії для переведення світової комуністичної революції. Попри ці великі посунення йшли неменше дивні менші посунення, в роді визнання італійського уряду Бадолія, коли проти його складу виступали не тільки італійські комуністи, але навіть ліберали, а визнавати його вагався навіть британський уряд Чорчила.

Тепер на завершення цих усіх дивних, менших і більших, посунень приходить ще одно, з усіх певно найбільше. Появляється воно в формі заяви найвизначніших советських економістів у провідним російськім економічнім журналі. Зрештою, навіть якби і журнал і вчені не були визначні, то й так подібна заява в советському союзі, при строгій контролі влади над подібними висказами, мусіла би мати значення чогось у роді урядового становища.

Ця остання заява вдаряє в самий центр большевицької теорії, бо в ті погляди, які комуністична партія, а з нею советський уряд, уважали за основні, непохитні й незмінні наукові правди. Заява советських економістів стягає Маркса й Енгельса й Леніна з педесталу непомильних божків, які проголосили такі правди, що всякий, який вагається їх приймати, заслугує найгостріший осуд, як ворог людства. Піддається гострій ревізії погляд про Марксівську науку. Закидується погляд про інтернаціональну революцію, боротьбу кляс, вищість комунізму.

Між стрічками советський союз вириняє як держава, яка в першу міру дбає за свої державні інтереси, яка для цеї цілі признає вагу націоналізму, яка признає якийнебудь економічний лад для себе тільки тому, що вона його признає кращим від інших, і тільки в такій мірі. Вириняє Росія як держава, яка хоче збільшити свою потугу, яка тепер хоче передусім добитися перемоги над ворогами, а по війні добробуту.

Зогляду на те, що в цій заяві большевицький провід йде в розріз з остовними теоріями комунізму й большевизму, а ніякий провід не любить публично заявляти своїх помилок та ще щодо основних річей, то, ця заява стягне на себе більше світла ніж попередні заяви. Цю заяву відай треба приняти за щиру, бо большевицькій верхівці певно лекше було далі нещиро вдавати, що вона ще далі вірить і держиться старих теорій, хоча на ділі вона в них уже давно сумнівається, або приймає за правду щось зовсім противне.

До наших „русских"

Хочемо сказати кілька слів про таких „русских", що подали себе підчас американського перепису як „рошенс", хоч не були „росіянами". Хочемо віднестись до тих, що ще далі пишуть у своїх газетах, що вони є **„карпато-рошенс"** чи **„рошенс"**, а походять з тих земель, що не були ніколи і тепер не є „російськими".

Та пишучи це, застерігаємось перед одним: Ось ті наші слова не мають нічого, щоб було звернене проти справжніх росіян. Вони не відносяться до тих, що є родом з Московщини, та як такі звикли вживати на означення народу, з якого вони походять, англійської назви „Рошен". Бо нам іде про тих, що, наприклад, вийшли з Лемківщини, чи іншої частини Галичини, чи з Закарпаття, Буковини, Волині, чи Поділля, а для них не підходить англійська назва „рошен". І чи хто з них пише „руский" з одним „с", чи з двома, то через те він росіянином не був і не є. Спорити над тим хіба вже в теперішніх часах не будемо. А навіть булоб смішно ще й тепер це робити. Як і нема потреби широко розводитись над тим, чому саме так було. А ще менше зачинати скидати вину за це — одні на одних. Зате є тепер **добра пора наладнати ось ту важну справу в розумний, чесний і достойний спосіб.**

Розуміємо під цею справою саму назву, бо, а це підкреслюємо, не думаємо входити в душі тих, що вживали досі назви „рошенс", а не були росіянами. Не думаємо їх „украïнщити" в нашому розумінню. Такі речі це вже справа їхньої совісти й їхніх почувань, вірувань та переконань. Та інша справа з самою „назвою". Не вживати її далі, значить не вживати цього, що вже вживає теж і американський уряд, що вже вживає американська преса, американська наука. А коли брати під увагу наш американський ґрунт і те наше поколїння, що тут родилось і виховалось чи виховується — то ще й американська школа.

Для старшого покоління це зудар з тою царською, тою „офіційною Росією", яка не давала так довго жити назвам „Україна" та „український". Та тої нема, а та нова, хоч відбудовує давню Росію (тільки далеко більшу і сильнішу!), є настільки розумна чи хитра, що таки сама вживає української назви для назви того народу, про який ми тут говоримо, як і вживає назви Україна для того краю, з якого вийшли ті, до яких відносяться наші слова.

Та найважніше є те: Хто тільки трохи застановиться над тим, що діється в Европі, та яку ролю в тих подіях відіграв український нарід, той хіба не може вже припустити, щоби могла зявитись ще така якась сила, щоб змогла знов здусити ось ті назви „Україна" та „український"! Це є вже рідні назви того краю і народу, з якого ми всі походимо, себто ми всі, до яких відноситься наше писання.

Чиж супроти тих подій не зробити певних змін і тим нашим братам в Америці, що вдійсности походять з України і з українського народу, а по англійськи далі називають себе „рошенс"? Таж як не зробиться тепер ось таких змін, то прийдеться попадати в конфлікт з самими власними дітьми, що виходять з американських шкіл! Таж прийдеться попадати в конфлікт з своїм власним народом у старому краю, де вже не буде інших назв, а тільки „Україна" та „український"?

Усе це можна тепер легко направити, коби тільки була добра воля. Усе те можна й вияснити. Таж ніякий чесний і поступовий росіянин не порадить інакше поступити, а скаже, щоб таки ті люди, що не є росіянами і по російськи не говорять, таки були тими, чим вони є, та щоб так, а не інакше себе називали.

На нашу думку ось ті справи повинна видвигнути наша „руска" чи „карпаторусска" преса і їх народови вияснити: мужньо й отверто. Ось така справа могла би бути, на нашу думку, піднята теж от навіть і на наближаючійся конвенції **„Соединенія"** і там обговорена. Та згадуючи за це, ще раз застерігаємось, що не хочемо мішатись у діла тих організацій чи ґазет. Це їхня справа, чи треба щось у тій справі зробити, чи ні. А як і зробити, то в який спосіб. Ми тільки вважаємо обовязком видвигнути отсю важну проблему, бо вважаємо, що саме тепер є найкраща пора її полагодити тихо й без гомону, чесно й розумно. Ми думаємо, що наші браття повинні це зробити, шануючи ось ту кров, що її проливає наш нарід на українських землях саме за те, щоб на тих землях могла навіки остати українська назва. І це одно повинно бути таким сильним аргументом, що таки повинен би промовити до серця і розуму тих усіх наших братів, що походять з українських земель, а ще досі не вживають української назви для означення свого кровного звязку з тими своїми рідними, що тепер імя „України" славою покривають по цілому світі.

Піна не спинить бігу ріки

Іде нам про змагання американців українського роду зберегти свої національно-культурні традиції, включаючи церкву й мову та про спроби одиниць, ба навіть і груп перешкодити цьому змаганню під різними закликами й гаслами.

Дослідники американізації і передові американські суспільні діячі, що займаються злиттям іміґрантів в американському морю, самі прийшли до висновку, що американізація повинна мати теж і свої моральні засади. Тому між відповідальними американцями не найдете людей, щоб хотіли перевести насильно переміну іміґрантів на новітних американців. Просто тому, що це непотрібне, а крім цього неможливе. Непотрібне тому, що американізація мусить прийти сама собою упродовж відповідного часу; а неможливе, бо неприродне. Крім цього така країна, як Америка, свідома цього, що вона потребує не лише рушійних сил для розбудови матеріяльного добробуту, але теж і моральних сил, щоб дати тверду підставу під нову ґенерацію. Велитенські простори, заселені різними ґрупами чужинних іміґрантів, не можуть нагло опинитися без культурних цінностей. Нова культура не так то легко приймається, а заборонити їм їхню традицію, це значилоб тільки, що „вирвати з землі дуба і пустити його на воду". Отже сама державна конечність диктує провідним американцям погодитися на збереження культурно-національних цінностей, які привезли іміґранти із собою.

Свідомо, чи не свідомо американські піонірі української еміґрації приноровилися до такого поняття американізації і насталювали всю свою енергію, щоб цій еміґрації надати якийсь одноцілий характер. Цей характер прибрав признаки української окремішности, опертої на високих релігійних засадах, принесених іміґрантами зо старого краю. І хоч час від часу приходило до непорозумінь між чисто церковними установами і світськими українськими орґанізаціями, то в критичнім моменті таки приходило в нашому життю до наладнання відносин і до співділання всіх українських чинників.

Ніхто не може заперечити, що в самих початках нашого громадянського життя в Америці вели ї підтримували орґанізаційний рух українські священики. Вони проповідували в церкві те саме, що й в життю товариськім, громадянськім, а громадянську працю вважали за доповнення церковної. В основу їх цілої праці лягла тасама етика, ті самі моральні засади і тасама ідеольогія, а це: звертати увагу більше на духове життя, ніж на матеріяльне. Звідси виводиться оця діяльність для допомоги рідному народови, замученому і скованому в чужих кайданах; звідси пішла посвята для високих засад навіть з пожертвуванням матеріяльного добробуту, хоч за цим добробутом наші іміґранти приїздили до Америки.

Таке наставлення нашої першої українсько-американської громади перебрали пізніші народні робітники, духовні чи світські, а зчасом переняласе ними і тут роджена молодь. Усе це, очевидно, не шкодило нашій прибраній батьківщині Америці і тому не було з нічийого боку ніякого натиску ні змагань такому напрямови протиділати. Такий ідеольоґічний напрям панує назагал ще й тепер. На цьому ідеалістичному наставленню виріс теж і суто американський патріотизм і факти доводять, що без такого ідеольоґічного підкладу теперішня наша американська діяльність булаб змаліла до незамітних розмірів.

Від самих початків нашого громадського життя були теж спроби одиниць вщепити між наших іміґрантів чисто матеріялістичні засади, тобто клич: „Лютина це витвір цивілізації, а ціль її добувати добробут для себе. Тому жадай для себе всього добра, а як хто має більше, жадай рівного поділу для себе". Такі менше більше заклики прикривали аґітатори назвою „поступовости", а зчасом все те скристалізувалося в теперішнім комуно-большевизмі, з виразним напрямком безбожництва.

Очевидно, що теорія і практика нашої громади були проти цього. Тому ті „матеріялістичні" засади не приймалися, а нетерпеливі провідники так званого „поступу" злостилися і хапалися диктаторських засобів, а як їхні диктаторськ забаганки не найшли признання серед нашої громади, вони без обиняків наймилися на службу чужим диктаторам, щоб при їх помочі повести боротьбу проти національно-культурних традицій американської громади українського роду. Маючи сильного „союзника" взялися вони „морально добивати" ті організації й одиниці, що стоять у нас на провідних становищах. Звідси йшли так довго оті всі наклепи на українських людей та на українські організації, що то зїли стільки енерґії американсько-українського загалу. Ось та напасливість навіть застрашила декого; і тут то там спричинила шкоду і хвилевий застій у праці. Тут і там вона викликала замішання. Але це є те все, що вона могла осягнути. Самої ідеї ось ті нахабства не знищили і знищити не можуть. Патьдесять - шістьдесять літ праці, жертв, посвяти, і осягів — не легко знищити, а ми думаємо, що й неможливо. Бо як сталь ґартується в огні, так і висока народньо-культурна ідея кріпшає серед напастей. Відпадуть слабодухі, це правда, але на їхнє місце приходять нові сили. І так буде, що згодом знов широким руслом попливе чиста ріка нашого громадського життя, а суспільна піна не лише її не спинить, але ще й сама впаде у вир цього нестримного руху.

„МИХАІЛ" ГРЕЧУХА ВІДПОВІДАЄ.

Відізвався до „американських українців", відповідаючи їм на „привіти", голова Президії Верховної Ради Української Радянської Соціялістичної Республики, а підписався під відповіддю так: „Михаіл Гречуха". Большевицькі Українські Щоденні Вісті, що подали ту відповідь, помістили ще й портрет, який підписали „Михаіл С. Гречуха".

Як знаємо, то Покійний проф. Грушевський, ось той „буржуй", „дідич" чи там „каменичник", підписувався як професор, чи як голова Української Центральної Ради — по народньому, себто „Михайло". Та видно, що таке не по нутру „робітниче-селянському голові", тому і бачимо, що Гречуха підписується „по церковному", чи „з панська", або так, щоб виглядало на зближення до „братнього" народу, чи до „боса", себто до „Йосифа" Сталіна.

При тій нагоді подамо й дещо з відповіді Гречухи. Ось воно:

„Давно відомі зрадники України, українські гітлерівці, такі як Бандера, Мельник і Бульба та їм подібні, не остають позаду своїх фашистівських союзників у бандитстві й грабежі. Недалеко ця година, коли ці бандити на світову скалю і всі ті, що їм помагали, стануть перед народним судом, щоб відповісти за терор, руїни за ріки крови і сліз, за смуток і терпіння, яке вони спричинили нашому народові і цілому цивілізованому світові".

Закінчено цю відповідь так:
„Хай живе мудрий вожд патріотів великий Сталін!"

НАЦІСТИ ЗАБИРАЮТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ МАДЯРСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

(ОНА). — В Будапешті урядує німецька вербункова комісія, якої ціллю є дістати на Мадярщині для Райху 150,000 кваліфікованих робітників до німецьких фабрик. Комісія вже апелювала через радіо до мадярського народу і казала, що доля його тісно звязана з долею німецького народу. Тепер настав такий час, що німці і мадяри мусять спільно ділати, бо ворог наступає з усіх сторін. Радіобесідник казав, що мадяри найбільше причиняться до оборони свого краю тоді, коли будуть добровільно зголошуватися до праці в німецьких фабриках. Кожний мадярський патріот повинен це зрозуміти і не чекати, аж його силою примусять боронити його власну вітчину.

ОЛ. ЛУГОВИЙ Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

52)

— Зібралися у намет князя уцілілі вищі старшини. Не було це недавне блискуче, бундючне лицарство, у золотом і сріблом вкритих панцирях, легковажуче ворожу відвагу. Приходили з задимленими брудними обличчами, з перевязаними головами, штигулькаючи. Чури вели пораненого у ногу воєводу Стецкевича, увійшов з рукою на перевязці пинський маршалок Єльский, ввели пораненого кулею у плече Донovая. Це було зборище калік, інвалідів. Рідко котрому старшині пощастило уникнути коазцьких дарунків.

Ні один зо старшин не починав мови про дальший похід на Київ чи Лівобережжа. Суворі німецькі старшини не наважувалися також вже з грізним ворогом більше зачіпатися. Один по одному зголошували князеви понесені їх частинами страти і все сумніше хилилася до долу голова перемученого князя по кожному зголошенню. Багато було тих страт! З окремих піших баталіонів Юшкевича, Подлецкого, Мелешка — залишилося пів сотки вояків. З полків Абрамовича і Єльского набралосяб уцілівших на сформовання баталіону. Німецькі піші полки змаліли на половину. Найменше потерпіли польські окремі баталіони, що вириватися наперед не любили, пізнавши з ким мають діло, а все трималися сильнішого й більш відважного сусіда. Але й вони втратили четвертину складу у наскоках козацької кінноти.

Не краще вийшла й кіннота. Райтари Тизенгавзена і пікінерний кінний дивізіон переформувалися у трохи завеликі окремі ескадри. Драґонські полки Донавая, Ропа і Жаспера втратили всіх старшин на чолі з Ропопм і 55—60 драґонів на кожну сотку. Литовські драґонські і лянсенерні полки змаліли також на половину. Від чотирох окремих ескадрів зісталася горстка. Потерпіли і надвірні хоругви гусарські литовських вельмож, самого князя-гетьмана і його брата Богуслава, хоча Радзивил ґвардію й шанував, давав їй менш небезпечні доручення. Не уникла важких втрат і артилерія, а навіть невойовнича челядь.

Зсумувавши приблизно втрати Радзивил зжахнувся. Не менш сімох тисяч полягло на лоївських полях, а ворог по давному стоїть на своїх становищах. Коли додати втрати перших боїв, втрати кінноти в Бабиці і Холмці, то тиждень цей надовго підтяв збройну міць великого князівства литовського, незмиваемою ганьбою впаде на його голову. Похнюпилися достойники князівства, не находили слів, чим князя розважити. Як і все у критичних хвилях, забрали голос воєнні фахівці, наняті чужоземні старшини. Переговоривши між собою, доручили найстаршому віком і ранґою Донаваєві промовляти в імени їх всіх:

— Княжа високосте! — заговорив Донавай. — Сумувати над великими втратами не вояцька справа. Вояк іде в бій на все приготований і на втрату власного життя. Нема слів, втрати наші надто важкі. Але ворог поніс втрати без порівнання більші. Він слабо озброєний, не мав гармат, козацтво убране у свити й сорочки, без єдиного панциря, чи хочаб дротянки. Коли від козацьких ударів падало наше опанциpermoване в о я ц т в о, то вскількиж більше впало від ударів наших неопанциреного козацтва. Скільки погинуло від огню нашої артилерії? Козацьких трупів на побоевищах вправді менше від наших, але ще не знаємо ми, скільки погинуло їх у їхніх укріпленнях, скільки поніс їх Дніпро... А загальньої козацької сили ми не знаємо. Можливо горстки козацтва залишилося тільки в укріпленнях. Моя думка — цю козацтво ми всеж перемогли.

— Щож ти радиш, мосці полковнику? — перебив Коморовский-батько.

— Рада моя і моїх старшин ясна і коротка. На рано ще раз атакувати засіки всіми силами, якими розпораджаємо.

— І знов відходити, понісши даремно більші ще страти? — спитав обережний старший Мирский.

— Великих втрат не буде, — запевнив Донавай. — Козацтво не має багато амуніції. Адже обоз їх до них не дійшов. Та й в обозі амуніції не шмат було.

— Хтож то знає, скільки козацтва перед боєм було? Може вдвоє, або й втроє більше від нас. — висловив сумнів Єльский.

— Легко можемо переконатися. Маємо полонених козацьких старшин і перебіжчика. Допитати їх. Не скажуть по добрій волі, то на тортурах скажуть.

Мирский вийшов. Через кілька хвилин вернувся зо Скриньским, що мабуть сидів під сторожею десь поблизку. Увійшов білявий, добре впасений малий чоловічина у козацькому вбранні. Перед Радзивилом упав на коліна й шанобливо підніс до уст полу княжого кунтуша. Мирський вже певно його попередив, за чим його потребують, бо Скриньский не встаючи з колін несміло вимовив:

— До послуг вашої ясновельможности, найясніший князю. Приказуй, що знати бажає ваша княжа милість?

Князь не звертав на Скриньского ніякої уваги і не відзивався. Допитувати взявся обозний Коморовский.

— Розповідж нам, вашмосць, все, що про козацтво знаєш. Злого нічого тобі не вдіємо.

— З щирої душі, ваша вельможносте! Як на святій сповіди.

(Дальше буде).

Пошта в банковому бизнесі

Вуйко Сем приймає від 33 літ ощадности від незасібного населення і перетримує їх в депозиті. З цього йде подвійна користь: для уряду Злучених Держав, бо має готівку за дешевий процент; і для вкладчика, бо він переконаний, що Вуйко Сем ніколи не збанкротує й тому його гроші певні.

Від вибуху війни поштовий департамент дістав великі гроші від громадян Америки. До кінця лютого вложено на вкладки до поштового уряду $1,867 мілінів, отже на 400 міліонів долярів більше, ніж досягали депозити минулого року в тім самім часі. Вкладчиками є люди, що дають від $1 до $2,500 нараз. А таких вкладчиків є понад 3,000,000. Все те діється без розголосу, без жадних обіцянок.

Ці депозити поставили поштовий департамент на першому місці серед щадничих банків у Злучених Державах. Між приватними банками ощадностей найбільшим є Бенк оф Амеріка, Нешенел Трост енд Сейвингс Асошіейшен. Його депозити в минулому році досягли суми $1,200 міліонів. У Ню Йорку існує Бавері Сейвингс Бенк, як банк із взаємною порукою і його депозити від 382,773 вкладчиків досягли висоти $495,000,000. Одначе Бавері Сейвингс Бенк має лише головний офис і дві філії, а поштовий департамент має аж 7,199 своїх бюр.

Поштові бюра вітворені ввечер.

Дивуються люди, чому то так несподівано зросли вкладки в поштовім департаменті. Але відкрили цю тайну скоро. Серед воєнного положення люди заробляють більше, а коли виходять з праці з платнею, банки вже позамикані. Натомісць поштові уряди не лише відкривають свої бюра вчасніше ніж банки, але й замикають пізніше. Отже дають кожному робітникови більшу нагоду користати з услуг. Як непомірно зростають ощадности в поштових бюрах, пізнати на такім порівнанню: Від 1939. р. поштовий департамент дістав 41 відсотків більше гроша на ощадність ніж мав досі, а щадничі банки із взаємною порукою дістали лише на 13 відсотків більше. Взаємні банки оперують у 17 стейтах і мали з кінцем 1943. р. депозитів на $11,783 міліони. Комерційні банки, що оперують у всіх 48 стейтах, мали приросту на 15% в ощадностях і ці ощадности зросли до кінця 1943. року до 17 з половиною біліонів долярів.

Що робить пошта з людськими ощадностями.

Поштовий департамент платить своїм вкладчикам по 2 доляри від сотки. Лише в стейті Ню Джерзі платить пошта 1 відсоток, бо так зарядив стейтовий комісар банків, а пошта, як бизнесмен, мусить приноровитися до стейтових законів та розпорядків. Коли секретар пошти дістане гроші з ощадностей, він не може їх тримати в скринці, але мусить їх інвестувати, щоб заробити на заплату відсотків для вкладчиків. Отже ґенеральний поштмайстер Вокер вкладає ці ощадности як позичку до департаменту скарбу і за це дістає проценти. Тепер вложив поштовий департамент як позичку до департаменту скарбу 200,000,000 на коротко-тривалі нонти на 2%. Решту грошей інвестує поштовий департамент у скарбових бондах на 4 з половиною відсотків. Поштовий департамент так уже навчився господарити, що йому ніколи не забракне грошей на наглі виплати, скоро лише вкладчики зажадають. У минулім скарбовім році поштовий департамент заробив на таких калькуляціях на $10,300,000 більше, ніж у попередному році, а це значить зиск на яких 140% більше! З цього чистого зиску поштовий департамент докладає до виплати пенсій для листарів, шоферів та дає на інші видатки. Крім цього поштовий департамент має $115,668 таких грошей, що до них ніхто не признається, а таких вкладчиків, що вже 20 літ не зголошуються по свої гроші, є 11,919. Вкладчики походять звичайно з незасібних або середної кляси людей, які заощаджують по $20, $50 і $100.

Нема конкуренції між приватними банками й поштою.

Поштовий уряд не конкурує („не компетує") з приватними банками. На жадання банку поштовий уряд має помогти банкови в хвилевій потребі. Так сталося в часі кризи, коли то президент Рузвелт перебрав урядування у Вашинґтоні. Тоді багато банків ратувалися перед хвилевою недостачею гроша позичками в поштовім департаменті, а багато з них могли лише тому видержати „рон", що нагло дістали великі суми гроша з поштового уряду і виплачували вкладчикам тільки, кільки вони забажали. Очевидно, це могли зробити лише такі банки, що були певні.

Призначені для імігрантів.

Інституцію поштової щадниці заведено в 1911. році головно на те, щоб помогти імігрантам, які не знали, як ратуватися перед ощуством різних натягачів, а не мали довіря до банків. В Европі багато країв мали вже поштові конта щадничі і люди були познайомлені зо способом вкладання грошей на пошту. Від самого початку система поштових ощадностей в Америці була успішна. Першого року зголосилося 11,918 вкладчиків із $677,145 грошей, другого року було вже 243,801 вкладчиків із $20,237,083 грошей. Після світової війни в 1919. р. число вкладчиків змаліло, а вже наступного року почало знову зростати. Найбільшого значіння осягнули поштові ощадности в часах кризи в 1930. р. і кількох наступних роках, а тепер люди знову нагадали собі на поштову щадницю і користають з неї, бо вона дуже вигідна.

НОРВЕЗЬКІ ДУХОВНИКИ ЛІДЕРАМИ ТАЙНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

(ОНА). — Контрольована німцями норвезька преса подає, що в рядах підземних орґанізацій в Норвеґії находиться багато людей, які посвятилися служити Богови, а займаються висаджуванням у повітря вантажних поїздів і вбиванням німецьких вояків. Комісар поліції зробив заяву, що на підставі неоспоримих доказів норвезькі священики займалися підривною роботою. Тому уряд уважає за відповідне замкнути одинадцять церков і судити священиків за вбивство членів німецької полевої поліції.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Українська громнада працює.

Для ювилята — У. Н. Союзу.

Урядники відділів У. Н. Союзу, відбули свої чергові збори дня 13. лютого б. р.

Зборами проводив п. Н. Задерецький. На зборах був приявний радний У. Н. Союза, п. Д. Шмаґала.

Ціль зборів: підготовити програму ювилейного свята, що має відбутися 30. квітня ц. р., та орґанізація нових членів.

Радний п. Шмаґала, піддає думки й апелює до зібраних урядників відділів У. Н. Союзу, щоб доложили якнайбільшого старання, щоб цей ювилей відбувся як найкраще, особливо, щоб приніс моральну й матеріяльну користь Батькови Союзови.

Приявні урядники одноголосно заявили радному, що не відпочинуть, поки не віддадуть в дарунок ювилятови пів тисячі членів.

Акція продажу воєнних бондів.

Від часу, як наше правительство проголосило продаж воєнних бондів, Українська Щаднича Спілка отримала повновласть від державного скарбу переводити продаж воєнних бондів у своїм заведенню. Як проголосив Конґресовий Комітет, що американці українського роду беруть активну участь в продажі воєнних бондів четвертого видання, то українська Спілка відразу стала центром переведення продажу згаданих бондів.

Екзекутива, особливо адвокат й секретар Спілки п. Ів. Тарнавський, вдається до обох громад, просить священиків, щоби проголосили й заявили своїм вірним в церквах, що офісовий персонал підготує й переведе продаж бондів в церковних галях, в неділю зараз по Службі Божій, щоб заощадити час, тим, що не можуть прийти до офісу в урядових годинах, задля їх денної праці.

По цей день вислід суми продажу є такий: українці й чужі закупили в офісі за суму $55,000, а сама спілка закупила за $200,000. Разом загальна сума виносить $255,000.

Тут треба надмітнити, що від першого випуску Спілка продала в своїм офісі на понад один мілон долярів воєнних бондів.

Шевченківське Свято.

Як кожного року, так і цього клівлендські українці святкували роковини народного ґенія Тараса Шевченка. Святом займалися Українські Злучені Орґанізації.

Головну промову про життя народного півця виголосив ред. Степан Шумейко.

Другим бесідником був місцевий українець, адвокат-прокуратор поліційного суду, п. Ів. Т. Білінський.

Молоденька дівчинка, донечка громадян Жуків, віддеклямувала дуже добре „До живих і мертвих".

Мужеський хор, під проводом п. Ів. Тремблюка, відспівав кілька святочних пісень.

Святом проводив предсідник Злучених Орґанізацій, п. В. Тритяк, а відбулося воно в У. Н. Домі при 14. вулиці.

Про це свято можна багато писати, але ще на це не пора.

Конґресовий Комітет і його завдання.

На зборах Зл. Орґанізацій, що відбулися 8-го березня б. р. був приявний радний комітету на стейт Огайо, о. П. Білонь. Радний пояснив ціль Комітету та його завдання, а теж і наші українські обовязки.

По звіті радного вивязалася жива дискусія, очевидно над самою справою, а головно над моральною й матеріяльною помічю Комітетови, яку наложив на українців Конґрес, що відбувся в Філядельфії.

По короткій дебаті переведено ухвалу, яка звучить: Злучені Орґанізації, українців міста Клівленду вповні годяться з конґресовим Комітетом та заявляють, що будуть спільно з ним працювати та допомагати йому морально й матеріяльно в його проводі й народнім змаганню.

Дарунок для Американської Армії.

Заходом Злучених Орґанізацій, особливо при великій фінансовій помочі українських парохій, закуплено амбулянс. Цей амбулянс святочно передано 26. березня б. р. Американській Армії. Програма свята була уложена по майстерськи, а точки програми були виконані знаменито. Тут треба зазначити, що й публика дописалася дуже гарно. Велика саля У. Н. Дому була по береги заповнена ще перед третою годиною. Всі очікували відчинення програми, а майже стільки людей приглядалося, оглядаючи амбулянс, що був уміщений на площі У. Н. Дому.

Точно в годині третій адвокат п. Ів. Т. Білінський отвирає програму. На естраді сидять запрошені гості-американці. Між ними представник Американської Армії. Побіч нього представник Американського Червоного Хреста. Далі місцеві й повітові судді, а міжними й українська інтеліґенція, священики і т. д. Адв. Білінський покликав усіх до слова, а вони складали українцям ґратуляції за таке патріотичне діло.

Священики закликають загал до дальшої праці, особливо помагати нашому урядови в Вашинґтоні, щоб міг успішно виграти цю війну.

Адвокат Ів. Тарнавський, реферував справу воєнних бондів і зазначив, що українська кампанія продажу воєнних бондів кінчиться 15-го квітня б. р.

Предсідник Злучених Орґанізацій, п. В. Третяк, передає Амбулянс муніципальному судді, а суддя Л. Петраш виголошує при цьому патріотичну промову, передаючи амбулянс святочно представникові армії, яким був полк. Фредерик Стар Райт, а цей подякував українцям міста Клівленду за патріотичне діло.

По цім наступила збірка на Американський Червоний Хрест. На галі зібрано $300, а православна громада передала чека через о. П. Білоня на суму $130. Загальна збірка на Червоний Хрест принесла 430 долярів.

В. Волянський.

З ГРОМАД

АНСОНІЯ, КОНН.

Акція продажу воєнних бондів.

Уряд тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союзу в Ансонії, скликав дня 6. лютого ц. р. збори всіх братств, товариств і других орґанізацій Ансонії й Дербі, Конн. На збори прислали делеґатів: братство св. Ап. Петра і Павла; братство Бончевського, від. 10. У. Н. Союзу; тов. Запорозька Січ, від. 67. У. Н. Союзу; відділ 262 У. Н. Союзу в Ансонії і тов. Запорозька Січ, від. 23. У. Н. Союзу з Дербі, Конн. Дальше, сестрицтво св. Ольги, клюб української кат. молодіжи; хор української кат. церкви і Український Горожанський клюб в Ансонії.

По провіренню делеґатів гром. Тр. Стадник, предс. від. 67. У. Н. Союзу отворив збори промовою, в котрій згадав, що наша прибрана батьківщина Америка жадає від нас помочі у формі купна бондів; ми й так купуємо бонди від початку війни, але не зорґанізовано. Тепер зачалась кампанія за продаж Четвертої Воєнної Позички, а уряд У. Н. Союзу видав відозву до відділів, щоб взяли участь в закупні бондів. Посвідки треба висилати до Союзу, або до Конґресового Комієту до Філядельфії. Та щоб ми придбали якнайбільшу поміч, то найліпше буде, коли ми зорґанізуємось в центральний комітет продажу бондів, а відтак, щоб цей комітет занявся помочю рідному краєви, який теж знищений у цій війні.

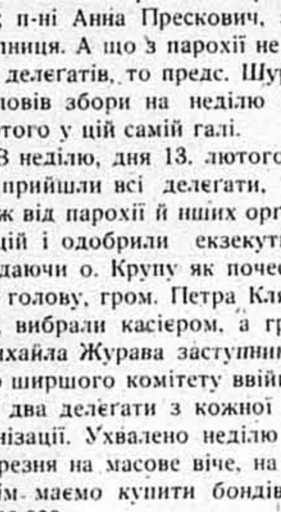
По довшій дискусії гром. Стадник попросив вибрати екзекутиву комітету, до якого ввійшли: Василь Шуран, голова; Василь Калина, заступник; п-на Олена Горбаль, секретарка; п-ні Анна Прескович, заступниця. А що з парохії не було делеґатів, то предс. Шуран, заповів збори на неділю 13. лютого у цій самій галі.

В неділю, дня 13. лютого ц. р. прийшли всі делеґати, також від парохії й інших орґанізацій і одобрили екзекутиву, додаючи о. Крупу як почесного голову, гром. Петра Клянцка, вибрали касієром, а гром. Михайла Журава заступником. До ширшого комітету ввійшли по два делеґати з кожної орґанізації. Ухвалено неділю 5. березня на масове віче, на котрім маємо купити бондів за $100,000.

Віче відбулося в неділю, дня 5. березня, в церковній салі. На вічу були присутні як, бесідники: о. Р. Крупа, поштмайстер Дейніел МекКарті посадник Андрій Ф. Нолен і Дж. С. Боклі, банкер. На цім вічу закупили українці бондів за суму $58,675; продаж продовжується до 18. квітня. Тепер вже закуплено на рахунок 70,000 дол. Маємо надію, що до 18. квітня дійдемо до проектованої суми $100,000, от і Ансонія й Дербі, Конн. поставляться.

Всі комітетовці працюють, щоби дійти до тої суми, але найбільше праці доложив наш парох о. Роман Крупа.

В. Калина, заступник.

AMERICAN RED CROSS

Заходами Американського Червоного Хреста й Комітету Інтернаціонального Червоного Хреста післано воєнно-полоненим, американським і з Обєднаних Держав, харчів, одягу та інших річей, за час від 1-го січня 1941 до 31-го грудня 1943, на суму $48,562,874. Навіть тоді, як вояк попаде в полон, Червоний Хрест не залишає його. Жертвуйте на Воєнний Фонд Червоного Хреста на 1944 рік; поможіть утримати поміч полоненим!

ЦІННІ ДОКУМЕНТИ

(ОНА). — Лікар, прибувший з Румунії до Швайцарії, який працював там у військовому шпиталі, говорить, що сьогодні найціннішим документом німецького вояка, чи урядовця на Україні, є посвідка від місцевих людей, що він поводився з ними полюдськи. Лікар оповідав, що один німецький офіцир, якого він лікував, був згубив такий документ і просив його написати й подати до румунської преси оголошення, в котрім він обіцяв великі гроші тому, хто йому той документ зверне. Німецький офіцир казав, що в дорозі з Одеси до Букарешту йому пропала валізка з дорогими річами, але в оголошенні він жадав тільки звороту свідоцтва моральности.

Лікар оповідає, що в румунських шпиталях є повно німецьких ранених, які нарікають на свою долю і гадають, що Гітлер зробив помилку, як вдарив на Советський Союз. Швайцарський лікар говорить, що лікуючи високих німецьких офіцирів, він мав нагоду перевірити їх думки і каже, що вони вже давно втратили надію виграти війну. Вони всі кажуть, що Совети показалися багато сильнішими, як в Німеччині загально припускали, а дотого ще й Америка та Англія їм помагають не тільки доставою зброї, але й поживи. Німці числили, що як їм удасться здобути Україну, то Советський Союз гинутиме з голоду. Але так не сталося. Совети, кажуть, мали досить запасів поживи, а як Америка почала їм помагати, то можна було відразу писати — пропало, бо тоді німці вже не мали шансів здобути перемогу. Старші німецькі офіцири відразу це збагнули, але молодші, ті що їх вже гітлерівці офіцирами поробили, — ні. Вони ще й сьогодні мають надію, що Гітлер якось викрутиться, бо він, кажуть, непереможний.

Румунські ранені офіцири, казав лікар, це жалюгідні сотворіння. Немає в них ні дисципліни, ні високого воєнного знання, ні моралі. Це люди з багатих румунських родин, які виросли в добрі, а не маючи правдивого патріотизму і любови рідного краю, за який не жаль життя віддати, вони, здається, нарочно давали себе легко ранити, щоби попасти в шпиталь. Ті люди не радіють з того, як ви їх скоро вилікуєте і хотіли би бути в шпиталі якнайдовше.

МОСКВА ДОНОСИТЬ ПРО РЕЙДИ КИТАЙЦІВ НА МОНҐОЛІЮ.

Московське радіо подало, що китайські війська з Сінґіянґу вдерлися при кінці 1943 р. на територію Монгольської Народньої Републики та що советський уряд обовязаний на основу своєї згоди з тою републикою виступити в її обороні, якби такий рейд повторився.

Мовне непорозуміння.

Між галицькими бойками кажеться „не суть", коли чогось нема. — Раз прийшов подорожний до бойка на празник. Як посідали, питається подорожний господаря:

— Куме, куме! А чи пироги будуть?

— Ой, дорогі мої, пироги не суть — відповідає господар.

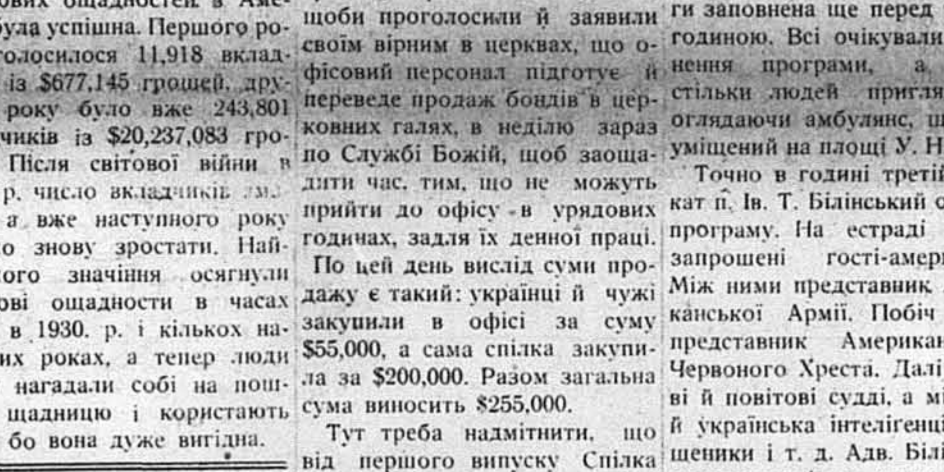
Коли подорожний це почув, уже не їв іншої страви, а чекає на пироги. Та гості вже наїлися, починають вставати від стола. Питається ще раз подорожний:

— То кажете, що пироги несуть. Видко багато пирогів кума наварила, коли так довго несуть, що я аж зголоднів.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

Сцена з **„Україна в огні"**, офіціяльного советського фільмового документу, котрий тепер висвітлюють у „Стенлі-Тієйтер" у Ню Йорку.

„ПОВІТРЯНІ АСИ". — На річному бенкеті „Вингз Клобу" в Ню Йорку стрінулося кількох найславніших летунів світа. З лівої руки до правої: ґенерал Ф. О. Ґонтер, комендант Мичел Філду в Ню Йорку; британський маршал летництва Р. Л. Г. Марикс; капітан Еді Рикенбакер; ґенерал Кейлек Гейнс, командант І. команди летунів на Мичел Філді; та британський повітряний командир Повел.

ПОЛЬСЬКІ БІЖЕНЦІ НА МАДЯРЩИНІ В НЕБЕЗПЕЦІ.

(ОНА). — Поляки в Швайцарії говорять, що на Мадярщині находиться кількадесять тисяч польських біженців яким грозить смерть. Вони перейшли Карпати і примістилися дехто на Карпатській Україні, а кілька тисяч осілося в Будапешті. Там поляки мають свої органiзації, тижневу газету, клюби і церкву. Німецькі тайні поліцейські домагалися, щоб мадяри не давали полякам нагоди переходити границю, але мадяри дивилися крізь пальці на польських біженців. Погранична сторожа давалася підкуплювати і таким чином десятки тисяч поляків і жидів передісталися на Мадярщину.

Поляки в Швайцарії журяться, що німці можуть тепер виловити на Мадярщині всіх польських біженців і розстріляти їх. Там має находитися кількох визначних польських провідників, професорів, журналістів і вчених.

З ДРУГОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(В ДНЯХ 22. і 23. СІЧНЯ 1944, В МІСТІ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.).

Реферат проф. Миколи Чубатого: Самостійна Українська Держава історичною конечністю для замирення Европи.

(12)

Винищування українського народу в Росії.

Панування червоної Росії не булоб грізним для України, так само як не умертвило українського народу 150-літне безперервне панування царської Росії. Одначе нині одна справа є загрозлива для майбутности української нації, а це фізичне винищування українського свідомого активу, що йде в міліони.

Розстріли, голод та депортації на тяжкі роботи пожерли міліони що найкращих синів України зпоміж селян та робітників. Консервативні обчилення доходять до висліду, що за час 20-літного червоного панування над Україною український нарід стратив біля 8 міліонів щонайкращого свого активу.

Від 1930 року пішов зорганізований наступ на Українську Автокефальну Церкву та на українську національну інтелігенцію — вчених, мистців, писателів.

Грізна є нова небезпека опустіння України по цій війні. Міліони українців потягнув за собою Сталін в азійські простори разом з відступаючою армією, що лишала за собою обсмалену землю. Їх мабуть Росія не пустить назад в Україну. Міліони інших винищили німці та потягнули за собою на кріпацькі роботи до Німеччини. Це страшний удар в український нарід, якого наслідків ще нині годі усталити.

Проба Росії загарбати ще Західну Україну.

В першім році теперішної світової війни Сталін угодою з Гітлером захопив теж Західну Україну. Улаштували театр з голосуванням та перевели прилучення цеї української землі до Росії. У світ пустили нову димну заслону — червона Росія визволяє західних українців. По визволенні Західної України та по потвердженні того визволення в Москві в протягу півтора року червоні росіяни вивезли біля 400 тисяч щонайбільше свідомого українського елементу зі Західної України на Сибір чи до Туркестану, тисячі розстріляли.

Хто знав відносини на Західній Україні з останніх місяців прямо перед російським наїздом, той знає, що протикомуністичні настрої на Західній Україні були такі великі, що при демократичнім голосуванню за советською Росією напевно булоб не заявилося й 10 відсотків населення Західної України, окупаційна влада осягнула мало не сто відсотків. Цинізм усього визволення лежить в тім, що в останніх днях Росія готова вже увійти навіть в якісь пертрактації з Польщею, щоб частинку „визволених" евентуально віддати Польщі, дарма, що в советськім голосуванні вони близько на сто відсотків просилися під Росію!

Насувається питання по що Росії Західної України? Для нас ця справа не насуває сумніву. Західна Україна це найбільше національно динамічна та свідома частина української землі. Вона й в часі революції відіграла поважну ролю в боротьбі за самостійність України. **Росія неспокійна за свою Україну так довго, доки Західна Україна не є під її владою. Росії треба Західної України на це, щоб діставши її в свої руки, винищити щонайсвідоміший український актив.** Частинно вона це вже зробила в часі першої окупації, тепер хоче діло докінчити.

Червона Росія готова навіть частину цеї території звернути Польщі, але таку частину, що не відгравати ме ніякої ролі в національнім життю України, тай такому польському урядови, що послушно буде переводити протиукраїнську політику Москви відносно українського народу. Ось одинока ціль червоного визволення, бо ні врожайного Поділля ні дрібку тої бориславської нафти Росії не треба; своєї має подостатком.

Українці мовчать, хоч ними торгують.

Нині йде надобре торг за західно-українські землі. Сотки статтей появляються про цю справу в американській та світовій пресі. В деяких журналістів є підхід сяко тако справедливий. Появляються теж найдивачніші пропозиції відносно розвязки цеї справи. Всеж таки справа обертається в площині — як торг поміж Росією та Польщею за чуже, за власність українського народу. Українці в Европі мовчать, бо не можуть говорити. Червона та націстична окупація замкнули їм уста. Ці, що промовляють з Москви не говорять мовою українського народу, тільки мовою свого російського повелітеля. Заговорити ми маємо за них з цеї країни свобідного слова, з країни Вашинґтона.

На жаль поміж американськими українцями думки неусталені. Ми стрічаємося нерідко з необдуманими висками громадських діячів, які повинні почувати на собі тягар відповідальности перед братами в Европі та перед історією українського народу. Американські українці, нерідко еміґранти з України зперед 30 літ, не мають права перед світом переказувати своїх міркувань про українську справу, які деколи далеко відходять від дійсних бажань українців в Европі, але мають до української справи підходити з одного боку так, як на неї дивляться самі европейські українці, а з другого боку, зі становища ідеалів країни Вашинґтона, які на щастя в тім випадку на сто відсотків покриваються з ідеалами українського народу в Европі.

Соборність в неволі, чи несоборність на волі.

Нині західний українець живе двома ідеалами — ідеалом самостійности України та соборности всіх українських земель у вільній українській державі. Акт нинішних роковин зперед 25 літ обовязує й нині кожного західного українця. Одначе ми нині не є в тім добрім положенні, що 25 літ тому. Нині не йде справа про злуку всіх українських земель в одній вільній українській державі. Ця справа може стати ще актуальнішою в часі теперішної війни, але нині актуальна вона не є. Нині східна Україна в неволі. На це українські люди ніколи не дали своєї апробати та не дадуть. Одначе тепер актуальною стала та важиться доля Західної України; її нам треба ратувати для українського народу як частину нашого добра, вирвану з пожару цеї війни.

Можливість уратувати Західну Україну для українського народу ще істнує, бо демократичні держави прилучення її до советської Росії не признають. Не булоб уратуванням Західної України, колиб вона повернула під Польщу. Нашим домаганням мусить бути і думаю, що теж це є бажання загалу західних українців, щоб Західній Україні дати змогу самій рішити про свою долю.

Атлянтійський Чартер говорить виразно, що ніякий край не буде прилучений до другої держави без виповідження виразної волі населення країни. Ми того тільки й домагаємося, щоб Західна Україна дістала змогу сама про себе сказати, але сказати свобідно з усіми трема можливостями: чи хоче бути самостійною, йти під Росію чи вернути під Польщу.

Для мене не має сумніву, що 70 відсотків цілого населення Західної Укаріни заявиться за самостійною західно-українською державою, бо в тих обставинах соборність булаб найгіршою неволею в російській імперії. В тій ситуації для Західної України новертає ситуація з Першого Листопаду 1918 року, тільки що ця Західно Українська держава булаб майже два рази більша.

Насувається сумнів, чи така держава може утриматися? Нині так багато говориться про колективне забезпечення й менших держав по цій світовій війні кілька разів менших від Західної України. Західна Україна теж повинна бути обнята тим актом колективної забезпеки. Прийде можливість сфедерування вільної держави Західної України з одним чи другим сусідом, цю справу вирішить собі сам суверенний вільний нарід Західної України.

Нині український нарід під чужими окупаціями, і він крізь море відзивається до нас американські земляки та прохає моральної помочи. Він кличе до вас, подібно як колись кликав увязнений остап син Тараса Бульби: „А чи чуєте ви, брати зза моря, мій голос з неволі"? Ваша відповідь мусить бути тільки одна: „Чуємо, брати і сестри, та все зробимо, щоб вирвати вас з рук ворогів"!

(Кінець).

AMERICAN HEROES
BY LEFF

Seriously wounded by an exploding grenade, Marine Gunner Angus R. Goss of Tampa, Florida, braved point-blank enemy fire to charge an enemy machine gun emplacement in a cave. Single handed, he wiped out Japanese gunners and snipers with a sub-machine gun, saving the lives of his unit. Angus Goss is dead—leaving a Navy Cross for "indomitable fighting spirit and extreme courage." If such heroism doesn't deserve an extra War Bond, what does?

U. S. Treasury Department

ФІЛЬМИ, ЯК ЗАСІБ ВОЄННОЇ ПРОПАҐАНДИ В НІМЕЧЧИНІ.

(ОНА). — Були часи, пише один з повернувших з Німеччини шведських кореспондентів, що німецькі театри були заповнені воєнними фільмами з фронту. Як німці завоювали Польщу, Францію, Югославію, чи Советський Союз, то Ґебельсові люди старанно все фільмували і показували дома, якто „славні" німецькі вояки світ завойовують.

Тепер, пише згаданий журналіст, вже цього нема. Як німецькі орди наступали і забирали одну країну за другою, то на екрані можна було бачити і Київ, і Варшаву, і Білгород, Осло, Ротердам, Париж. Нині з свічкою вже таких фільм ніде не найдете. Було колись німці представляли пристань Одесу, як фртку до багатств сходу, а Крим, як німецьку Каліфорнію. Публика била в долоні, тішилась, що армія грабує чуже добро, а вертаючи з театру люди надіялись, що матимуть де поїхати на вакації. А тепер? Тепер замісць фільм перемоги показують німцям в театрі, як можна і треба садити картоплю, як її оббирати, і, остатончо, як ховатися від аліянтських повітряних рейдів.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. квітня, в 1. год. пополудні, під ч. 2965 Карпендер ул. Просимо членів прийти на збори, бо маємо важні справи. — П. Андрушків, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збручає, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. квітня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Ев. Приявність членів на зборах є обовязкова. Довгуючі члени щоб старалися платити на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 8. квітня, в годині 8:15 ввечір, в гали 334 Іст 14. вул. — М. Близнак, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Повідомляємо, що збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в суботу, 8. квітня, в 7. год. ввечір, в Укр. Дем. Клюбі, 2376 Ґрейлінґ ул. Просимо всіх членів і членицъ прийти на збори, бо є досить справ до полагодження. — В. Бодруґ, рек. секр.

Пізнали здорового на умі.

У шпитали для слабих на умі відбуваються нераз провірки, щоб пізнати, кого можна випустити зо шпиталю, кого ні. Отже випитує лікар одного пацієнта:

— Як би я дав тобі до вибору: десять долярів і десять тисяч долярів, що вибрав би ти для себе?

— Десять долярів.

— Чому так?

— Бо десять долярів я міг би затримати для себе. А за десять тисяч долярів то я навіть податку не міг би заплатити.

— Випустіть його зо шпиталю — заопініював лікар.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 8. квітня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінґ ул. Просимо всіх членів бути на цих зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости. Просимо також не забувати за приєднування нових членів. — В. Питель, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163 відбудуться в неділю, 9. квітня, в 1. годині пополудні, в Домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Паранич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334, відбудуться в неділю, 9. квітня, в год. 1. пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 9. квітня, точно в годині 12:30 вполудне. Просимо місцевих і позамісцевих членів прийти на час, бо є важні справи до полагодження. Взиваємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо можуть наразитись на суспенду. — І. Халамбура, предс.; С. Пилюк, кас.; В. Бідей, секр.

КЛІВЛЕФД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 9. квітня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, вирівнати свої вкладки. Коли маєте знайомих, то запишіть їх до Тов. Сокіл. Маємо важні справи до полагодження. — В. Волянський, пр.; Г. Кисіл, секр.-кас.; Т. Кальмук.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 9. квітня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Ховп Еве., Пасейк. На порядку нарад є Тов. справи до полагодження, тому просимо членів прийти на збори. Довгуючих членів напоминаємо прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 9. квітня, в годині 12:30 пополудні, в Домі У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Еве. Просимо членів прийти на збори і заплатити свої вкладки, щоби не бути суспендованим. Маємо дуже важні справи до вирішення. — За уряд: Г. Бабик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 9. квітня, в 2. годині, в Набожинського. — І. Шеґера, предс.; Д. Фидина, кас.; Н. Лісний, секр.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ТАРЗАН, ч. 948. Крик у джунґлях.

Схопивши кусок лозини, Слим підліз поза плечі стрільця, що націлявся на Тарзана.

Нагло він перекинув лозину понад голову німця, на його шию, і потягнув до себе. Ворог згинув.

„Тарзан! Я вже маю одного!" крикнув американець тріюмфально.

У той мент він почув у джунґлях крик. Це був голос Зілі.